

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 1. velikega travna 1868.

List 18.

Kraljici majevi.

Mi sel sladka me navdaja,
Miljena Kraljica maja,
O Marija! za ta čas
Peti slavo Ti na glas.
Al da pesem bo ginljiva,
Tebi Mati dopadljiva,
Prosim revni sluga tvoj:
Poj Marija Ti z menoj!

Pervoletja ste cvetlice,
Vi mladenči in device!
Viti vam naj pervim gre
Za Marijo venčike,
Venčike, kot limbar čisti;
To v ljubezni — brez zavisti
Slika vaših naj dušic
Bo Kraljici vsih devic.

Dajmo se zveseljévati,
Ker se rajska naša Mati
Bliža z milim Jezusam
Iz nebes na zemljo k nam.
Ona nas bo tolažila,
Sineka za vse prosila,
Ak častili vredno jo
Bomo dôbo šmarnično.

Pred altar Marije lični
Vsak spokornik in pravični
Prav zaupno naj hiti,
Venec svoj ji podari;
Naj si ima barvo razno,
Venec bo sprejét prijazno
Od nebeške Matere
Iz očišene roké.

Glej v altarji prečastito
Materno Sercé odkrito,
Ki v ljubezni se žari,
Nam odpira milosti!
Slednji, ki se k nji zateče
In ponižno prošnjo zreče,
Ga dobrota nje sercá
S sladkim upanjem navdá.

Grešnik čuj! na kráj' prepada —
Še je zate rešnja nada,
Če le k Materi bežiš,
Cvetni venec ji dariš;
V vencu tvojem pa cvetlice
Naj spokorne so solzice,
Te daruj in jih razlij
Na altar pri Milostni.

O keršanstvo, v težki révi!
Spletaj vence Božji Dévi,
Nji v britkostih se daruj, —
Jo veselo preslavljuj!
Vsak prebudi se iz spanja, —
Pomlad cvetna te priganja
Darovati cvetni dar
Zdaj Mariji na altar.

Lepa pomlad te spodbuja,
In Marija ti ponuja
Močno roko v cvetnih dnéh,
Da se dvigneš iz pregréh;
Reši, grešnik, se za časa, —
Gluho ne presliši glasa,
Ki odpira spravni vir:
Stori svoji duši mir!

Ti pa, šmarnična Kraljica!
Bodi naša Tolažnica,
Sprejmi, prosimo, naš dar, —
Ne zaverži nas nikar; —
Naj bi enkrat preselili,
Ki smo tu Ti vence vili,
K Tebi se v nebeški vert;
Sprosi, da nam bo odpert!

Radoslav.

Vse za vero, dom, cesarja!

Rod slovenski slavnoznani,
Avstrije mogočni škit,
Sveti veri, domu vđani,
Bič sovragu strahovit,
Geslo zlato v sercu hrani,
Ki sije nad solnčni svit,
Bolj žari kot rana zar'ja:
Vse za vero, dom, cesarja!

Ko v nedeljo iz zvonika
Zvon mogočno zadoní,
Glej! že množica velika
V zalo cerkev gre, hiti.
Tam po zgledu učenika
Boga moli in časti, —
Prosi večnega Vladarja:
Vse za vero, dom, cesarja!

Tam pod lipo po navadi
Imajo možjé svoj snid,
In v spomin jemljejo radi
Mnogoverstnih del izid;
Sklepa se v naj boljši nadi —
Geslu zlatemu v prid,
Se poménkva in prevdarja:
Vse za vero, dom, cesarja!

Če slovenska mati dete
Pestovaje povedri,
Njemu peva pesmi vnete,
Dete se razveseli;
Ko odraste, njemu svete
Šerčne čutja bolj jasni,
Ljubo, milo prigovarja:
Vse za vero, dom, cesarja!

Dečku materna beseda
Nezbrisljivi je spomin,
Ko mu bistri glavo veda,
Majke glas ne gre v pogin, —
V solnčnem blišnu, al ko bleđa
Luna sije iz višin,
On prepeva, v strune vdarja:
Vse za vero, dom, cesarja!

Ljuta vojna tud prihruje
Nad prelubo Avstrijo;
Kdo se zvestega skazuje,
Kdo junaško brani jo?
Glej! Slovenec — on daruje
Premoženje, kri za njó,
Z ojstrim mečem odgovarja:
Vse za vero, dom, cesarja!

Bistre je Slovenc glavice,
Zvest, pobožen in serčan;
Njemu grejo vse pravice,
Ki imá jih Avstrijan,
Tirja jih pošteno lice, —
Noče bit' za drugim djan,
In pri tem zvesto povdarja:
Vse za vero, dom, cesarja!

Naj bi skoraj zasvetilo
Solnce ravnopravnosti,
Tud Slovenceu, ki tak milo
Prosi, čaka in terpi,
Naj ne bi se pozabilo
Gesla serčne vdanosti,
Da z veseljem izgovarja:
Vse za vero, dom, cesarja!

Radoslav.

Medverska postava.

(Spisal Lovro Pintar, državni poslanec.)

(Konec.)

Moja gospoda! jest vas pa prašam, ali se smé kaj tacega zgoditi, če ima 14. člen temeljnih postáv res kako veljavo?*) Ali se oziraje na ta člen smé kaka postava dati, ktera bi vest katoliških kristjanov tako močno žalila?

Ako smo se takrat, ko smo delali postavo, kako se bo prisegalo, ozirali na posebne verske okolišine judov, in še celo na verske misli male peščice Menonitov, kar je tudi naravno in pravično, se mi vender res čudno zdi, da bi se smele le posebne okolišine katoliške cerkve in njene zapovedi tako gerdo v nemar pušati.

Zdi se mi, da je visoka vlada sama previdila, da to ne more biti. To sklepam iz tega, ker je ona k temu členu ták popravek nasvetovala, kteri bi bil katoličanom pravičen. Se vé, da ta popravek medverskemu odboru ni bil po volji, temuč ta odbor je izrekel, da se njemu zdi, da čas pred sklepom zakona ni pripraven, da bi ženin in nevesta res prostovoljno zavezo zastran reje otrók storiti mogla.

Kar to terditev medverskega odbora zadene, se mi

*) Ta člen se glasi: „Vsakemu je popolna prostost vere in vesti zagotovljena.“

zdi, da ni resnična, in jest temu nasprot terdim, da je ravno pred sklepom zakona pravi čas zediniti se, v kaki veri da mislijo prihodnji zakonci svoje otroke rediti. Mislimo si, da je zakon že sklenjen. Zdaj pa se zgodi, da mož noče nič slišati o pogodbi zastran reje otrók, noče nič več vediti o obljudi, ki jo je svoji nevesti morebiti na tihem pred zakonom storil; kaj bo zdaj storiti ženi, kakor navadno slabejši stranki, ker ji je mož obljudo prelomil? Sirota ne bode mogla družega storiti, kakor se vdati temu, kar jo je zadelo. Kaj pa, če je to zoper njeno vest? Ali ne bo červ grizel v njenem sercu vse njene žive dni?

Pa nadalje je tudi to še pomisliti, da bi ta postava prostost zaveze sklepati sploh silno močno žalila. Človek res ne vé, zakaj bi se ženinu in nevesti smela pravica kratiti zavezo storiti, kako da hočeta svoje otroke rediti. —

Mene navdaja ta misel, da je slavni medverski odbor pri svojih sklepih ta strah pred očmi imel, da bi se pred sklepom zakona lahko zgodilo, da bi se kdo v tako zavezo mešal in jo na svojo stran kermil. Ne dá se tajiti, da bi se to ne moglo zgoditi, pa praša se, kdo bi se znal v take predzakonske zaveze vtikati? To bi znali storiti starši, žlahta ali pa dušni pastirji. Mislim, da mi nihče ne bo nasprotoval, če rečem, da imajo starši gotovo pravico svojim otrokom odsvetovati, ako vidijo, da mislijo tako stopinjo storiti, ktera jih po njih skušnjah v gotovo nesrečo pelje. Kako bi mogla mati molčé gledati, ako bi se njena hčerka v tako zavezo podajala, v ktero drugači ne more stopiti, kakor da prelomi zapoved katoliške cerkve?

Zdaj naj še omenim, kakošna je z vplivom duhovnih pastirjev. Ta reč se tako-le godi: Ako pride ženin ali nevesta do fajmoštra in mu naznani, da ga je misel v zmešan zakon stopiti, ima fajmošter dolžnost, mu povedati, da tega katoliška cerkev nima rada, ter mu mora tak zakon odsvetovati.

Ako pa le ne odjenja od tega zakona, mu mora fajmošter povedati, pod katerimi zagotovili edino je mogoče tak zakon na pripušen način skleniti. Ako se te zagotovila spolnijo, se zakon okliče in blagoslovi kakor drugi zakoni. Ako se pa fajmoštrova térjatev ne spolni, — in nihče ni siljen, da bi jo moral spolniti — potem ima on težko dolžnost takega ženina ali nevesto z vso resnobo in z vsimi poštenimi pomočki pregovarjati, da naj ták zakon opusti. Ako kdo vender po nobeni ceni od takega zakona ne odjenja, ga fajmošter ne more braniti, toda pri taki poroki on le gleda in posluša, kako si ženin in nevesta pred njim, kakor po postavi veljavno pričo, zakon obetata, blagosloviti ju pa ne sme (passive Assistenz).

Moja gospoda! jest mislim, da mi bote verjeli, da bojo starši in duhovni pastirji morali vso svojo moč napeti, da se zmešani zakoni branijo, kolikor bo naj več mogoče, ko bi se prvi člen pričujoče postave sprejel, kakoršen je zdaj pred nami.

Moja želja je toraj, visoki zbor naj to reč dobro presodi in vladni popravek natančno pretehta. —

Dozdaj sem govoril o tem, česar po mojih mislih v prvem členu manjka.

Zdaj pa mislim še posamezne oddelke prvega člana ob kratkem preresetati. Kar zadeva prvi in tretji oddelek prvega člana, sem z njima popolnoma zadovoljen, kar pa se tiče ostalih, jih jest kakor katoličan poterditi ne morem.

Koj ob začetku družega oddelka je izrečeno načelo ali poglobitna misel, da se ima reja otrók pri zmešanih zakonih navadno po spolu staršev ravnati. To načelo je že marsiktera vlada sprejela, posebno na Nemškem,

pa nektere so ga pozneje spet opustile. To načelo je kdaj posebno na Pruskem gospodovalo, in v občnih pruskih deželnih pravicah se bere paragraf, kteri to načelo izreka. Prosim, naj mi gospod predsednik dovoli, da ta paragraf in neko deklaracijo ali razsodbo o njem preberem.

Predsednik: Zbor ni temu nasprot.

Poslanec Pintar (govori nadalje): 76. paragraf občnih pruskih deželnih pravic se je tako-le glasil (bere): „Ako so starši raznih vér, se morajo do končanega 14. leta sinovi v veri očetovi, hčere pa v veri materini podučevati.“

Tu postava tedaj ukazuje, da se pred spolnjenim 14. letom vera sinov in hčér ne smé spreminjevati in vender to načelo na Pruskem ni dobrega sadú obrodilo. Zdaj vam bom bral, kako je kralj Friderik Vilko III že leta 1803 to načelo obsodil:

„§. 76 (tako se bere v obsodbi) ni za drugo, kakor samo za to, da se po njem različnost vere v družinah na večne čase ohrani in tako redi, nespravnost (nezastopnost) v družinah, ktera dostikrat edinst med posameznimi udi v njih veliko škodo podkopuje.“

Tedaj ne mir in edinst, kakor smo včeraj tukaj slišali (poslanec Šneider je to terdil), temuč nezastopnost med udi v ravno tisti družini, needinst in vedno ohranjenje različnosti vere v družinah bo nasledek tega načela. Tega porok so nam skušnje pruskega kralja.

Avstrija zdaj tedaj nastopa tisto pot, ktero je pruska vlada že pred 60 leti zaverгла, in če je res, da enaki vzroki enake nasledke imajo, bi jest Avstriji ne mogel sreče vošiti, da se je tega načela prijela.

Jaz sem te misli, da je velika nevarnost, da bi utegnulo to načelo ta nasledek imeti, da bo tako različnovern družina postala šola verske nemarčnosti (indiferentizma). Indiferentizem pa je naj slabši vera. Ni nikakoršna vera. In kako nevaren je indiferentizem deržavi, ne bom s svojimi besedami dokazoval, temuč se sklicujem na besede nekega nemškega deržavnika, ki pravi: „Deržava, ktera versko nemarčnost sadi, redi in množi, ne vé kaj dela, vedila pa bode, kadar se bojo njene podlage majati začele.“ —

Za mano je minister bogočastja, dr. Hasner, vladni popravek zagovarjal in térjal, da se ženinom in nevestam pri zmešanih zakonih ne smé pravica kratiti, že pred zakonom zavezo storiti, v kteri veri da bojo svoje otroke redili. Posebno je povdarjal to, kar sem tudi jest rekel, da bi bila prostost zaveze narejati sploh s tako prepovedjo preveč in brez potrebe omejena.

Tudi profesor dr. Jäger je ta dan spet prav goreče govoril za pravice katoliške cerkve, ter je na vse usta térjal: Dajte nam take postave, po kterih bo nam katoličanom mogoče po zapovedih naše cerkve živeti in se po njenih postavah ravnati.“ Poljec Krzeczunowicz in dr. Toman pa sta ob enem hotla postaviti enak predlog, da se namreč smé tudi pred zakonom zaveza storiti, v kteri veri da hočeta ženin in nevesta v zmešanem zakonu rediti svoje otroke. Ker pa se je misel Slovencev že slišala, in so bili tudi Tirolci že svojo misel naznanili, se nam je prav zdelo, da se sliši tudi še poljski glas.

Zato je dr. Toman g. Krzeczunowicz-u prepustil, da je on predlog postavil in ga v imenu Poljcev zagovarjal. Tako se je vidilo, da je bila vsa desnica z vlado vred enih misel.

Ko pride do glasovanja, so vsi ministri z desnico glasovali, vender je Krzeczunowiczev predlog, ki je bil tudi vladin, s 56 glasovi proti 71 padel in tako ni bila le desnica, ampak tudi ministerstvo pokopano, in mini-

ster dr. Giskra je bil iz zбора gredé silno nejevoljen, ter je nekterim levičarjem rekel: „Vrag naj bo vaš minister.“

Udom uršulinskega društva za pirhe.

(Konec.)

Sedmo poglavje veleva post in zatajevanje; namreč cerkvene poste zvesto spolnovati, o prepovedanih dneh se mesnih jedil zderžati, in priporoča se tudi proustvoljno kaj iz ljubezni do Boga v duhu pokoro pritergovati. — Kdor pa cerkvene poste zasmehuje, ta zaničuje sv. katoliško cerkev, in Jezusa samega, ki se je postil, in taji sv. vero, ktera učí, da je post potreben grešnemu človeku. —

Ni pa zadosti, da bi se sam želodec postil: posti naj se tudi jezik, oko, uho in vsi počutki z zatajevanjem in krotanjem; posti naj se duh, volja in serce s premagovanjem grešnih nagnjenj in vednim mertvenjem samega sebe; sej ako bi se le truplo postilo, ne pa tudi volja, bi se Bog čez naš telesni post pritožil, kakor nekđaj čez postivce Izraelce: „Ob dnevih vašega posta delate po svoji hudi volji.“ Tedaj meni vaš post ne dopade, in vam koristiti ne more. Pravi Bogu dopadljivi in nam zveličani post je v vednem premagovanji hudih nagnjenj in v stanovitnem zatajevanji samega sebe. Oboji post, dušni in telesni, je potreben, kakor Jezus veleva, eno storiti, drugega ne opustiti. —

Osmo pogl. veleva svojim udom pogosto in vredno prejemo sv. sakramentov. — Jezus pravi: „Brez mene nič ne zamorete.“ In poglavitna verska resnica je: „Človek brez gnade božje nič Bogu dopadljivega, nič zveličanja vrednega ne more storiti.“ — In glejte, Jezus je položil tolikanj potrebno gnado v sv. zakramente; ako hočemo tedaj taisto zadobiti in ohraniti, je treba se le-tih svetih pripomočkov zvesto in večkrat poslužiti; ali se pogostoma dobro spovedati in pobožno sv. obhajilo prejeti. — In zakaj je toliko slabih, malovernih kristjanov, ki s sovražniki sv. Cerkve deržijo in njih število množijo? Glejte zato, ker so svete studence gnade božje zapustili, in celo velikonočno pod smertnim grehom in izobčenjem zapovedano spoved in obhajilo v nemar pušajo.

Deveto poglavje priporoča o nedeljah in zapovedanih praznikih sveto mašo pobožno slišati, Božjo besedo v pridigah in keršanskih naukih zvesto poslušati. (Kdor je bližej cerkve in čas ima, tako da ne terpi zgube pri delu, ne zamude pri dolžnostih svojega stanú, naj gre k sv. maši vsaki dan, posebno v svetih časih adventa in vélicege posta, o sopraznikih Marije Device, sv. aposteljnov, kerstnih patronov in drugih pomočnikov.) Človek iz nevednosti veliko hudega stori in pravo pot v nebesa zgreši; toraj potrebuje svete učenosti, prave keršanske modrosti, in luči razsvetljenja, kar doseže po oznanovanji in poslušanji besede Božje. — In Jezus pravi: Kdor je iz Boga, rad posluša besedo Božjo; vi pa, svari terdovratne jude, je ne poslušate, ker niste iz Boga. Te besede naj premišlujejo tisti, ki se pridig ogibljujejo, in h keršanskim naukom hoditi nočejo, ter se med tem raji kratkočasijo, po kerčmah pri vinu, kvartah in drugi igri posedajo, zahajajo po delavnih opravilih in posvetnih potih iz lakomnosti, brez sile; ali pa doma lenobo pasejo.

Deveto poglavje priporoča zraven nedeljske Božje službe svojim bratovskim udom še druge dobre dela, posebno: se med seboj podučevati, v sv. veri se poterdovati, greha se varovati, k dobremu se opominovati, bolnike obiskovati, svete bukve in cerkvene liste brati, sveti križev pot voditi, dobre svete dajati, nevedne učiti, grešne svariti, večne resnice premišljevatí; ali,

kar ob kratkem keršanska pravičnost veleva, rekoč: „Varuj se hudega, in delaj dobro.“

Enajsto pogl. govori od obleke in noše, ter svari pred nečimernostjo in šopirnostjo v oblačilih, in priporoča, da naj se vsak po svojem stanu spodobno in ponižno nosi, pametno in srmožljivo oblači, se ogiba vse nespametne sobenosti, preživih barv, novarskih šeg, predragega lepoticija in vsega nepotrebnege lišpanja; ker vnanji lišp naznanja notranji napuh, kteri hodi pred padcem, sej Bog se prevzetnim ustavlja, in ponižnim deli milosti. In žalostna skušnja priča, da je njih veliko, posebno ženskege spola, zavolj lišpa in napuha nedolžnost in devištvo zgubilo in v sramoto padlo; ponižnost pa je podlaga vse čednosti.

Dvanajsto poglavje prav globoko udom na serce pritiska tri reči: 1. Pred svetom bežati, to je, se slabih, nevarnih, pohujšljivih in zapeljivih ljudi in tovaršij na vse strani in iz vsih moči ogibati, ker: v begu je zveličanje. 2. Jezik berzdati, to je, molčanje ljubiti, brez potrebe ne žlobodrati, posebno se neumnege čenčanja zderžati, kteremu se rado pridružuje opravljanje, laganje, obrekovanje, preklinjevanje in ostudno kvantanje, ki je tako pregrešno in pohujšljivo. Sveti učeniki terdijo, da je zavoljo nečistosti in hudege jezika največ ljudi pogubljenih. Toraj jezik kroti in berzdaj skerbno, in ne pozabi, kar Jezus pravi: od vsake nepotrebne besede bo treba odgovor dajati. In pregovor se glasi: Kdor molči, se ne pregreši; kjer je pa obilno besedi, brez greha ni. In kadar pride kaka sitnost ali zopernost zavolj jezika, se ne praša: kdo je molčal; ampak kdo je govoril in zdražbo napravil? — O molčečnost, lepa čednost, ne zapusti nas, da bomo v lepem miru in ljubi edinosti živelí. — 3. Samoto ljubiti, to je, nevarnege hrupa, vriša ogibati se, biti tudi med ljudmi zbranega serca, kolikor se more. Taka samotljivost posebno pomaga k pravi molitvi in je imenitna stopinja k popolnosti. Ako molčečnost ljubiš in se z Bogom pečaš, te bo Bog razsvitljeval, kakor pravi po preroku: „Jaz bom pa dušo v samoto peljal, in ondi ž njo govoril.“

Trinajsto poglavje govori od bolnikov, kterim pred vsim drugim priporoča pravo keršansko poterpežljivost in popolno vdanost v sveto voljo Božjo; veleva, pri zvedenih zdravnikih, ne pa pri mazarjih ali celo „vražah“ pomoči iskati, in se tega, kar jim svetujejo in dajejo, natanko deržati, ter zdravila zvesto vživati, če so tudi zoperne in grenke, in se vsih škodljivih reči in jedi skerbno varovati. Če je pa bolezen nevarna, naj se urno, dokler ni prepozno, dajo previditi z vsimi sv. zakramenti za umirajoče, tako naj se za pretečo smert pripravijo, da se po srečni smerti zveličajo.

Poslednje poglavje nekdanje uršulinske družbe priporoča svojim udom, se braternih vodil in naročil zvesto deržati in po svoji moči natanko spolnovati; akoravno bratovšine nič pod grehom ne nakladajo, je vendar treba kaj storiti, ako se hočemo njihovih dobrot vdeleževati. —

To je kratek posnetek po duhu iz vodil starodavne uršulinske družbe, kteremu naj pristavimo: Kar je takrat veljalo, tudi zdaj veljá; in kar je pred tremi sto leti za dobro in potrebno spoznal nadškof in kardinal sv. Karol Boromej z drugimi škofi, ki so po Laškem društvo sv. Uršule goreče priporočali in razširjali, je tudi zdaj dobro in potrebno udom uršulinske bratovšine.

Tri mesce na Jutrovem.

XXIII.

(Križev pot in znamenite okolišine na zadevnih mestih. Legenda o večnem judu.)

Preden popotvanje nadalje snujem, moram še ob kratkem reč poznarnjati, ki je vsakomu katolicanu

pred vsim imenitna, namreč: pravi križev pot, koder je Kristus šel na morišče, na altar, ki je bil postavljen za vesoljni svet: na Kalvarijo. Veliki petek po kosilu smo šli molit križev pot po jeruzalemskih ulicah, koder pa ni tabel in postaj ali štacijonov, kakor pri nas po cerkvah, ali pa po tako imenovanih kalvarijah. Tu je treba iz glave vediti, kje je bil Kristus obsojen, kje je pod križem padel, kje je svojo žalostno Mater srečal itd. Noben napis, nobena podoba ti tega ne kaže. Le samo poslednje postaje so že v cerkvi Božjega groba, in tudi druga postaja je cerkva, kakor bomo precej vidili.

Da me ložej razumeš, ljubi bravec, spremljaj me tako-le: Oljska gora je proti jutru od mesta Jeruzalema; z Oljske gore greš skoz štefanske vrata v mesto proti večeru in čez majhno časa imaš proti jugu prostor nekdanjega tempeljna, zdaj Omerjev medžid, in ravno pri cesti ob levici staro kasarno na mestu, kjer je bila nekdanj Pilatova hiša.

I. V zidu so nekake sledi starih vrat, kjer je bil neki vhod v Pilatovo sodnjo hišo. Tukaj so bile svete stopnice (svete štenge), po katerih je Zveličar šel v Pilatovo hišo, ktere stopnice so pa zdaj v Rimu v neki cerkvi blizu Laterana, kamor jih je bil dal prepeljati Konstantin Veliki. Leta 1856 sem imel srečo tudi po teh pravih stopnicah, ki so pa z lesom oblečene, po kolenih na kviško iti s svojimi tovariši vred, ter sem na vsaki nekoliko molil. Ne vém res, ktero je imenitniši, ali v Rimu stopnice same, ali v Jeruzalemu same ulice in kamni, katerih je Sin Božji s svojimi nogami se dotikal in jih posvetil. Bilo je nas precej velika družba evropejcev, med drugimi dva sina kneza Vindišgreca; vsi smo na ulicah ginjeni poklekneli in obmolili prvo postajo ali štacijon.

II. Dvajset stopinj naprej na desni strani gredé v mesto deržé nizke železne vratica v latinsko cerkvice kervavega bičanja. Tukaj je druga postaja: „Kristus zadene težki križ na ramo.“ Pervi kristjani so bili blezo ravno na tem mestu kapelo zidali, ki je bila pa proti sedemnajstemu stoletju že poderta. Quaresmius pripoveduje, da poglavarjev sin je v Jeruzalemu bil l. 1618 ta sveti spominek dal popraviti in ga je spremenil v konjski hlév, toda po noči 19. prosenca 1619, v god presladkega imena Jezusa, so mu poginili vsi konji. Po tem čudu je bila kapela zapušena, in še le vojvod Maksimilijan Parski jo je bil l. 1818 po svojem romanji v Jeruzalem v novo dal povzdigniti, in je zdaj prav lepa, priserčna cerkva.

III. Pilatov dvor, kakor je znati, se je deleč ob potu stegoval in je imel pod seboj mnogotere prostore. Gremo tedaj po ulicah naprej proti sredi mesta; med drugim gremo mem Ratisbonove naprave, že večkrat imenovane, ter mem tistega oboka, s kterega je bil Pilat ljudstvu Jezusa pokazal, rekoč: „Ecce Homo. — Glejte, človek!“ Še nekoliko dalje gredé pridemo pod avstrijansko romarnico, pod katero se cesta zavije proti jugu izhodu, in tukaj ob levici leži na tleh star steber pri zidu. Na tem mestu je tretja postaja, kjer je bil Gospod in Zveličar v prvo pod križem padel.

IV. Malo naprej ob levici so v stran proti tempeljni ali sedanjemu Omarjevemu medžidu majhne ulice; po teh ulicah je bila prišla Marija od strani, kjer je Jezusa naj berže pričakala; — tedaj 4. postaja.

V. Kacih 60 stopinj dalje je vojaška bolnišnica, ktere spodnja zidava so rudeči in černi kamni, — in to poslopje imajo za hišo hudobnega in neusmiljenega bogatina. Tukaj gre ena pot dalje proti jugu, druga pa se zakrene proti večeru bolj v klanec, in po tej poslednji se je šlo na Kalvarijo. Torej se ni čuditi, da je ves zdelan in struden Zveličar tukaj bil že tolikanj

omagal, da ni mogel več sam križa nesti, in so pri morali mu v pomoč Simeona Cirenčana, ki je šel ravno s polja. Za znamje te postaje kažejo neki kamen v zidu, ki je pa nekako umazan, ker judje in turki to vedó, in menda vanj pljujejo. Tako Kristus po duhovno še zmiraj terpi — do konca sveta.

VI. Ulica na obéh stranéh je sem ter tje sklenjena z nadvisočim mostovžem ali obokom; nekoliko dalje med pervim in drugim takim obokom ob levici pri nekih vrticah je šesta postaja, ali kraj kjer je bila usmiljena Veronika zdelanemu in ranjenemu Zveličarju potni pert podala. Tukaj namreč je imela svojo hišo, zdaj pa stanuje ondi menda neka greška deržina.

Naj tukaj omenim starega narodovega izročila, za kterega resnico pa nisem porok, kakor ne drugi pisavci, kateri ga pripovedujejo. Pravijo, da naš Zveličar je tukaj šel mem delavnice nekega čevljarja, in hotel je za trenutek počiti; razdraženi ta jud pa ga je udaril in nanj zakričal, da naj dalje gre. Jezus odhaja dalje, in mu napové, da brez pokoja bode hodil in hodil po svetu do konca časov. Ta povedka (legenda) o večnem judu je vse skozi znana in poterjuje se v judovskem narodu že osemnajst stoletij: bogomorski narod bega po vsem svetu brez pravega domoviša in ognjiša, ker ni hotel razumeti svojega klica in poklica, in sam spolnuje svoj lastni maševavni klic: „Njegova kri naj pride čez nas in čez naše otroke.“ Nektere skale v stopnicah, ki so pri zidu ob desni strani imajo po izročilu biti del poslopja unega človeka, ki je bil živa podoba vsega svojega naroda.

(Dalje tega oddelka nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Gosp. Anton Brodnik, veroznanski gim. učenik v Kranji, je rešen teslužbe, ker si ni upal priseči na nove temeljne postave, in pride v Kamnik za mest. duh. pomočnika.

— „Verfassungstreuerji“ v Černomlju, piše „Laib.“, so gr. Ant. Auerspergu zaupnico poslali. — Pa še le zdaj! Ali so poprej spali? Kočevarji jo pa menda celo še le pripravljajo. Menda pričakujejo, da bo gosp. grof tako skerbno novi davek od njih odvrčal, kakor je konkordat? —

— Močno se poprašuje po novih šmarniških bukvah, kakor se sliši. Treba je vediti, da natisovanje je z velikimi stroški sklenjeno, vendar pa imamo upanje, da do prihodnjega leta se bo že kaj novega na dan spravilo; naj se za letos bere kateri bodi prejšnjih letnikov, ali iz kacih družih v to reč zadevajočih knjig. Škoda bi bila, ako bi lepo opravilo pešalo, s kterim se zaupljivo veliko dobrega stori in narod prijazno lika in v nravi meči. Dosto pogosti poboji in pretepi, pijančevanje, ponočevanje itd. priča, da je še marsikaj narodu treba.

— Pervi del dr. Gassnerjevega pastirstva „Handbuch der Pastoral“ je prišel na svitlo in obsega 68 tiskanih pôl. Na prvi pogled se vidi, da je delo prav lahko razumljivo, mnogoobsežno in jasno pisano. Mnoge tehtne reči, ki se dostikrat le bolj po verhu zastran njih vé in dela, so tukaj natanko razložene. Nekoliko sicer večí knjiga bode duhovnu, ki mu vedno je treba čitati in študirati, marsiktere druge namestovala. Naj tukaj nekoliko v zgled postavimo, in ker le bolj duhovstvo tiče, lahko precej v izvornem jeziku, namreč:

Die Erneuerung der eucharistischen Spezies. *)

a) Die Nothwendigkeit der Erneuerung der eucharistischen Spezies begründet sich hauptsächlich mit Folgendem:

*) Citate virov in nekoliko družega vmes smo izpustili, da se preveč ne zategne. Vr.

α) Vor Allem erklärt sich die Nothwendigkeit der Erneuerung der eucharistischen Spezies damit, dass gemeiniglich nicht alle konsekrierten Hostien von dem konsekrirenden Priester und den kommunizierenden Gläubigen sumirt werden, sondern ein Theil derselben aufbewahrt wird für Gesunde und Kranke. (Vg. A. im 2. Art. des 19. Kapitels.)

β) Es ist Lehre der Kirche, dass die Dauer der Gegenwart Christi in dem heil. Sakramente durch das Vorhandensein der Spezies von Brod und Wein bedingt sei, und dass diese Spezies durch die Konsekration der Korruption, dem Verwesungsprozess nicht überhoben werden, sondern demselben verfallen bleiben. — Das Konzilium von Trient erklärt: *Si quis . . . negaverit mirabilem illam et singularem conversionem totius substantiae panis in Corpus et totius substantiae vini in Sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis et vini . . . anath. sit.* Vorerst ist zu bemerken, dass das Wort *species* seiner ersten, aus seiner Etymologie entspringenden Bedeutung nach das, was die Kirchenlehre darunter versteht, nicht vollständig ausdrückt. *Species* (vom Stamme *specio*) geht zunächst auf das, was dem Gesichtssinne unterworfen ist, also Ausdehnung, Form, Farbe. Die Kirche will aber mit diesem Worte (im Gegensatze zur Substanz) auch die übrigen Akzidenzien, Geschmack, Geruch u. s. w. bezeichnen. Der Sinn der Kirchenlehre ist nun dieser: So lange die Spezies oder die Akzidenzien des Brodes ¹⁾ bleiben oder doch nicht so verändert werden, dass sie, wären sie unkonsekriert, nicht mehr die natürlichen Merkmale der Brodessubstanz sein könnten, ebenso lange bleibt Christus in h. Sakramente gegenwärtig; werden aber die Gestalten in der Weise korrumpirt und gehen die Akzidenzien des Brodes bis zu dem Grade verloren, dass man unter dem, was noch übrig bleibt, vernünftiger Weise nicht mehr die Substanz natürlichen Brodes suchen könnte, so hat die sakramentale Gegenwart Christi aufgehört. Weil nun die h. Gestalten, sobald sie in ein gewisses Stadium der Korruption eingetreten wären, aufhören würden, das h. Sakrament zu sein, und weil dieses h. Sakrament immerfort in der Kirche erhalten werden soll, so müssen die h. Spezies von Zeit zu Zeit erneuert werden, es müssen an die Stelle der alten Hostien immer wieder neue konsekriert werden.

γ) Aus dem Gesagten folgt die Nothwendigkeit einer öfteren Erneuerung der hl. Gestalten nur mit Rücksicht auf uns, die wir der beständigen Gegenwart Christi in der h. Eucharistie bedürfen. Eine solche Erneuerung fordert aber noch weit mehr die Rücksicht auf das h. Sakrament selbst und auf seine Bestimmung. Der Heiland hat uns nämlich seinen hl. Leib zur Speise und sein h. Blut zum Tranke hinterlassen. Er selbst sagt: *Caro enim mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Joh. 6, 56.* Obschon nun die h. Eucharistie in den Kirchen auch zum Zwecke der Anbetung aufbewahrt wird, so findet sie jedoch nach dem Willen Christi ihre letzte Bestimmung im Genusse. Christus hat auch in jenen h. Hostien, welche im Tabernakel aufbewahrt werden, immerfort das Verlangen, sich mit einer gläubigen Seele zu vereinigen, und erst, wenn er eine Seele in der h. Kommunion erquickt und ihr ewiges Leben mitgetheilt hat, will er selbst seine sakramentale Gegenwart aufgeben. Würde man aber die h. Gestalten ausser der Kommunion in Verwesung übergehen oder korrumpiren lassen, so würde jene h. Absicht

Christi nicht erreicht und die sakramentale Gegenwart unmöglich gemacht; es wäre dieses eine grosse Verunehrung, eine schwere Beleidigung unseres Erlösers; es hiesse schmähdlichst den Herrn — vertreiben. Darum darf auch bei den im Tabernakel aufbewahrten h. Hostien nie die Zeit ihrer Korruption abgewartet werden, sondern sie müssen rechtzeitig, da noch mit voller Sicherheit die Fortdauer der sakramentalen Gegenwart Christi angenommen werden kann, von dem Volke in der h. Kommunion oder von dem Priester in der hl. Messe sumirt und durch neukonsekrierte Hostien ersetzt werden.

δ) Was die rechtzeitige Erneuerung der eucharistischen Gestalten gebieterisch und unabweislich verlangt, das ist weiters die Rücksicht auf die sakramentale Gegenwart Jesu Christi. Es darf nie auch nur bis zur Gefahr des Aufhörens derselben ausser der hl. Kommunion kommen. Eine oftmalige Erneuerung fordert somit schon die Dezenz, die Ehrfurcht gegen das h. Sakrament (abgesehen davon, dass das Zulassen der erwähnten Gefahr auch immer eine Verunehrung des Allerheiligsten in sich einschliessen würde). Die Schicklichkeit fordert es, dass die h. Hostien nicht bloß nicht zur Korruption hinneigen, sondern durchaus in gutem und frischem Zustande sich befinden.

b) Zweck der rechtzeitigen Erneuerung ist demnach theils die Hintanhaltung gewisser sonst dem h. Sakramente bevorstehender Verunehrungen, theils um die Gläubigen vor der Gefahr zu bewahren, jemals dieser göttlichen Speise nicht theilhaftig werden zu können.

c) Zeitpunkt der Erneuerung im Allgemeinen. Es wäre eine schwere Sünde der Irreverenz gegen das Allerheiligste, die Erneuerung so lange zu verschieben, bis sich eine *corruptio* wahrnehmen liesse; oder auch nur ein *probabile periculum corruptionis* eintreten zu lassen, wenn auch nur *in aliquantula parte specierum*; den ob die Spezies bereits verdorben seien oder angefangen haben, es zu werden, kann mit dem Gesichtssinne am Wenigsten beurtheilt werden, noch auch mit dem Geruchssinne, am ehesten mit dem Geschmackssinne, d. h. *in momento sumtionis*. Das Aussehen der Spezies ist unverlässlich, und sie müssen demnach so oft erneuert werden, dass nicht die geringste Gefahr einer (nahenden) *corruptio* da sei.

Weil aber das frühere oder spätere Eintreten der *corruptio* von allerlei Umständen abhängt, z. B. von der für die Hostien verwendeten Materie, von der Bereitungsweise, Temperatur, den Lokalitäten, wo dieselben aufbewahrt werden (ob feucht oder trocken), so lässt sich *in concreto* ein bestimmter Zeitpunkt, über den man die Erneuerung nicht verschieben soll, nicht angeben. Aus diesem Grunde lauten auch die kirchlichen Vorschriften bezüglich dieses Zeitpunktes sehr ungleich.

(Konec nasl.)

— **Sostav preč. prosinodalnega zbora.** Predsednik: P. n. gosp. dr. Janez Zlat. Pogačar, korar in stolni dekan itd. itd. Eksaminatorji pp. gg.: dr. Matija Leben, dr. Jan. Semen, dr. Len. Klofutar, dr. And. Čebašek, dr. Leon Vončina in prof. pastirstva A. Zamejic.

Iz Lokovca. 21. aprila. Odpri*) predraga Danica! enega svojih predalčkov tem versticam, da blagi bravci tudi od teh krajev kaj malega izvedó. Tridnevnic se je tu obhajala 22., 23. in 24. p. m. Vkljub neprijetnih talnih razmér — kajti bilo je treba ubogim terpinčem po dve uri daleč in celo po noči klamoteriti po terdem skalovji, ker se je pozno v noč spovedovalo — je bila cerkev zjutraj in zvečer kar natlačena, ter glava pri

¹⁾ Auf die Gestalt des Weines brauchen wir weiterhin keine Rücksicht nehmen, weil die h. Eucharistie unter dieser Gestalt nicht aufbewahrt wird.

*) Prav hvaležno; — le večkrat kaj.

glavi vse 3 dni. Ne bom ti pravil, kakšne sv. čutila da so verne navdajale, le to naj povém, da je okoli 800 srenjčanov ss. zakramente prejelo. Bog daj izdatnega dušnega vspeha! — Ker je v teh goratih krajih narava mačeha, in podnebje zarad vednega mraza rastju neugodno, je pa Lokovec za obertnijo perva dežela, — sej ima 200 fabrik, malo da ne toliko kot hišnih številki. Kdo namreč ne pozna naših kovačev in žebljarjev, ki na daljo in širjavo s takim in enakim blagom še precej živo kupčijo imajo? Ako bi ne bilo toliko delavnih rok, bi bili, kmalo da ne vsi, prisiljeni seči po beraški palici. — Vendar pozabijo na ubožstvo, in pri vsem serditem zimskem mrazu so naši ljudje sploh goreči in ognjeni, ko je kaj storiti za Božjo čast. Ne morem prehvaliti njih skerbí za olepšanje veže Najvikšega. Le pridi o shodih ali večih praznikih v ta tempelj Božji, ki je posvečen pervakoma aposteljnov, in prepričal se boš, da je ta sicer premalo prostorna cerkev za sosesko, ktera šteje čez 1400 duš, olepšana kakor nevesta nebeškemu Ženinu. — Čast gre tudi tukajšnim deklicam, ktere si ob košnji z delom svojih rok denarja pridobijo, da ne samo skoz celo leto cerkev s potrebnim voskom preskerbijo, temuč da na zadnje še voska za na prodaj ostaja. Gledati pervo nedeljo oktobra čez 100 do 120 malih in velikih deklin, kako v prelepi procesiji okoli cerkve goreče sveče v rokah nesejo in potem Kraljici sv. roženkranca v čast darujejo, je ginljivo, je veličastno; take svečanosti ni v vsakem kotu viditi. Prav bi bilo, ako bi po drugih krajih pri ubogih cerkvah dekleta naše Lokovčanke za izgled si vzele, ter jih posnemale.

Še to moram omeniti, da je tu letos v pervo stopilo 24 njih v družbo sv. Mohora. Naj bi ta zgled za naprej brez drugih k pristopu vabil. — Žalibog, da ni tudi brez ljulike med pšenico. Verumtamen odiosa restringenda. K... a.

Zagorje. — d. „Te Deum“ lepim tridnevnicam, ki so se letos po celi škofiji, nadjamo se, z velikim vspehom obhajale, smo blezo pri nas v Zagorji peli. 20., 21. in 22. malega travna smo vživali to duhovno veselje. Bilo je gg. duhovnov 9, izmed kterih jih je 6 v jadernih govorih farmane budilo k novemu življenju v Kristusu Jezusu. Gnječa v cerkvi je bila skozi in skozi vse tri dni nenavadna; mislim, da so se vsi farmani, s prav majhnim izločkom, pobožnosti vdeležili. Prav spodbudljivo je bilo viditi, da so tudi rudarji in steklinarji (glažutarji) pri svojem težavnem in zamudnem delu si vedili toliko časa pridobiti, da so se duhovnega prerojenja, ter lepe pobožnosti vdeležili; in slavnemu predstojništvu gre hvala, da je svojim delavcem priložnost dalo, duhovne dobrote se vdeležiti.

Pokanje možnarjev, ki se je 22. t. m. opoldne po dolini razlegalo, je bilo glasni porok našega veselja, in veselo petje zvonov okoli 5. ure popoldne pri odhodu gg. duhovnov na železnico jim je v imenu srečnih farmanov klicalo: Slava!

Iz Maribora. Po požaru pred tremi leti v novič pozidana hiša z lepimi shrambami tik mesta je 24. t. m. proti večeru zopet do dobre polovice razun zidovja prav do tal zgorela, še celó čelni zid je od prevelike vročine popokal in se zrušil. Kar se je tu zopet prav bridko čutilo, to je kesna in nemarna priprava gasilna. Vse je bilo nevoljno, ko še le čez dolgo časa en konjiček prikima z malim sodčekom vode, potem še le dvé gasilnici. — Kaj da zastopstva tacih potreb ne opazijo, ki prebivalce stokrat bolj zadevajo, kakor pa konkordat, ki je mestnim in okrajnim zastopnikom tolikanj časa in truda prizadjal?

Wabashaw v Minesoti, 4. sušca 1868. (Dalje.) — Serce mi je tolklo, ko smo se otoku bližali. Imel sem navado belo zastavo z rudečim križem seboj je-

mati, ki sem jo vselej razpel, kadar sem se kakemu misijonu bližal, tako so ljudje koj misijonski čoln spoznali. Ko bližej in bližej otoka veslamo, smo imeli prav prijazno vreme, lepo je vetrec pihlal in z zastavo igral, ki je napovedovala, da pride služabnik križanega Jezusa. Indijani, spoznavši že od daleč moje bandero, so na povelje svojega poglavarja tudi njegovo bandero razpeli na verh koč. Moji spremljevalci so precej spoznali poglavarjevo zastavo in so mi to za jako dobro znamenje razlagali, tako da mi je vsa boječnost koj zginila. Ko k bregu pridemo, sem vidil celo število divjakov se bregu bližati. Skoraj vsi prebivavci so se bili zbrali nas pozdravit. Možje so dvakrat vstrelili in tako svoje veselje pri dohodu misijona ja pokazali. Komaj sem na suho stopil, že so vsi možje se rinili k meni in mi v roko segali; potem so me spremili v svojo vas, — namreč 8 slabih koč iz brezovega lubja. Naj popred stopim v poglavarjevo koč, kjer je bilo že precej divjakov zbranih, ki se niso mogli duhovna nagledati — stvari, ki jo popred še niso vidili. Pri pogovorih s pagani se mora človek nekterih posebnosti privaditi. Jaz nisem nikoli koj povedal, po kaj sem prišel, temuč govoril sem o mnogih rečéh, in na zadnje sem poprosil poglavarja, da naj skliče za drugi dan zbor, ker imam govoriti o prav imenitnih rečéh. Tako so se tedaj drugi dan zbrali, in razlagal sem jim ob kratkem potrebo in prid keršanske vere, in na zadnje sem poprosil poglavarja mi odgovoriti. On to stori in zagotovi, da se srečni štejejo duhovna na svojem otoku viditi, in da goreče želijo kristijani postati. Kakšno veselje misijonarjevo serce prešine pri takem odgovoru, si lahko mislite. Ostal sem pri njih nekoliko časa, jih podučeval, in 11. maja je bil srečni dan, ker kerstil sem 22 teh divjakov.

Vender le malo misijonov se zamore s tako lahkostjo pričeti. Celo na tem otoku so se kmalo jeli hudo ustavljeti. Pagani, našutani od svojih indijanskih vražnih zdravnikov, niso hotli dovoliti kristjanom Božje hišice postaviti. Na zadnje so se vender dali pogovoriti zavoljo mnogih daril, posebno tobaka, ki so ga za to dobivali. Pa kmalo so zopet ponovili preganjanje, in kristjani tam so na zadnje sklenili se v Arbre Croche preseliti. Čast. g. Baraga so tedaj druge poletja po raznih družih krajih popotvali, včasi kam prav daleč, kakor v „Litl le Detroit“, „Grand Traversa“, „Manistee“ in celo do „Grand River-a“, kakih 200 milj od svoje misijonske staje. Povsod so jih podučevali in kerstili veliko število „Otava-Indijanov“, povsod majhne kapelice postavljali, saj iz lubja. -- Le prav na kratko sem tako malo opomnil o delih in težavah tega izverstnega misijonarja; pa, ko bi hotel bolj natanko vse razkladati, bi kar konca ne našel. Vender moram, kar še pride, še bolj skupaj zleči in le po verhu malo omeniti. Že mesca avgusta 1832, ko so Indijani iz Arbre-Croche-a v Kanado šli po darila, ki jih jim je angleška vlada dajala vsako leto, so oče Baraga dali natisniti molitve in pesemske bukve, in keršanski nauk v indij. jeziku. Ko so zatega del v Detroit-u bivali, je neki duhoven tega mesta tako-le pisal o Baragu: „Gospod Baraga so prav revni, živé kakor bi bili iz reda Trapistov; vender njih sreča je neizmerno velika.“ V jeseni leta 1833 so dobili namestnika za svoj misijon, namreč čast. Saenderl-a C. S. S. R.; lahko so se tedaj podali v veliko vas „Grand river“ (velika reka), kjer so bili že poprejšnjo spomlad kerstili blizo sto ajdov. Nekoliko pokristjanjenih Indijanov se jim je tam ustavljalo, namreč kar jih je bilo k protestantištvu pristopilo, ker neki protestanški pridigar je tam bival. Vender se za to niso misijonar veliko menili; pa bilo je nekaj družega, ki jim je veliko sitnost in težav napravljalo, namreč pijančevanje. Beli sosedje so bili vselej prekletstvo za

Indijane. Kupčevavci s kožami, ki so pri „veliki reki“ stanovali, so vedno dosti žganja donášali ubogim Indijanom in jih tako strupili na duši in na telesu. Ko so čast. g. Baraga pričeli otroke učiti in so krog hodili podučevaje vse, kar so jih najdlji, so jih tisti pekleni kupci in paganski Indijani jeli sovražiti. Neko noč je prišla cela derhal pijanih Indijanov, da bi jih umorili; pa ko niso mogli vrat vlomiti, so se mogli odpraviti. Vender poterpežljivo so delali naprej; šli so še enkrat v Detroit nekaj peš, nekaj jezdé po groznih potih. Enkrat so skoraj lakote konec storili na poti. Hotli so namreč dobiti malo orodja, da bi cerkev, hišico in šolo postavili. Ko so v 16 mescih jih sami 170 kerstili, so bili rešeni strašnih trudov v tem misijonu pri dohodu ogerskega misijonarja Viscoczkega, ter so se podali zopet na drugo novo polje, kar so vedno želeli, odkar so se prepričali, koliko divjakov pričakuje veselega oznanila sv. evangelija. To novo polje je bil južni breg zgornjega jezera.

(Dalje nasl.)

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Medvérska postava.) (Konec.) Kaj pa mi počnemo? Pnevdarjajte predloženo postavo. Ta postava tirja, da naj se na katoliško večino v Avstrii nikakoršen ozir nima, in da naj se deržava tudi s to postavo kakor na skok za brezverno razglasí, kakor se je že z drugimi postavami zgodilo, ter naj bo vnemarna za katoličanstvo, protestanstvo, greško-jutrovo cerkev, ravno tako kakor za vsako novo ločino; vse da naj bodo ravnopravne na ravno tisti stopinji, kakor katoličanstvo. — Postava, ako jo dalje premisslujemo, tirja od nas v 7 §, da naj katoliški cerkvi zopet eno pravico odtergamo, in sicer pravico, ki jo šteje k takim, ki se ne dajo oddati, ker cerkev sicer ni zmožna zakonu dati lastnije sakramenta in odprejo se vrata za posvetni (civilni) zakon, ali za odpad od cerkve. Peti člen seže nekoliko celo na dogmatsko polje. Postava tedaj od nas tirja, da bodimo ali čisto vñemarni za katoliško prepričanje, ali pa celo nasprotni; to pa v prid manjšine.

Jaz pa terdim, da manjšine te dobrote za svoj obstoj celo ne potrebujejo; skazuje naj se pravica njih tirjatvam, pa ostane naj pravica tudi katoliški cerkvi. Našel pa se bo pomoček za zedinjenje, kjer se obojna stran kreše. To politiko nam priporoča predložena postava.

K sklepu prosi govornik še enkrat zbornike, da naj bodo pravični katoliški cerkvi v posvetvanji te postave, in ako ji že nočejo pravični biti iz omenjenih vzrokov zavoljo nje same, naj ji bodo pravični iz politiške previdnosti, in da ne dajajmo avstrijskim sovražnikom orožja v roke zoper sami sebe. (Dobro, dobro! v sredini.)

Za Jägerom je govoril protestant Šneider in terdil, da edini podstavni steber za Avstrijo je državna osnovna postava. Poslanec Barovicz, Poljak, hoče enako Jägeru, da naj se Avstrii ohrani značaj katoličanstva ter v imenu cerkve in Polonije oporekva zoper postavo, ki vñemarnost ali indiferentizem poterjuje. Kuranda jud tají celo, da je Avstrija že od stoletij katoliška deržava, meni, da je bila katoliška politika Avstrije od Karola V večkrat presekana, ter v primér stavi, da so bili avstrijski vojaki enkrat pred Rim prišli zmagoviti, da bi papeža k miru prisilili. Kar se Kurandu ljubi v zgodovini najti, to najde, toda Greuter ga je bil pozneje z enim stavkom tako zavernil, da je bil osramoten pred vso zavoljo svojega puhlega dokazovanja. — Jäger hoče besedo, da bi neko napčno terditev govorniku popravil, ali predsednik mu besedo kmali preseka in mora molčati. — Nato je govoril Greuter podstavno in prepričavno, kakor vselej.

Šindler v svojem poveršnem govoru Avstrii ne voši cazarisma, kakor v Rusii, ne cezaro-papizma romanske forme, ampak srednjo ali germansko formo (!?). Potem polije št. mihelsko bratovšino in nepremagljivega govornika Mufanga z nekterimi neslanimi burkami, — to pa v veselje galerije, da bi se ji ne zdehalo pri tehtnih resnicah, ki so jih belili katoliški govorniki. Kultusminister Hasner je govoril v imenu vladinem za postavo, ogibal se je pa tehtnih dokazal Jägerovih in Greuterovih, kateri se ne dajo ovreči. Poročevalec Sturm je splošno obravnavo sklenil.

Na Vestfalskem. Miroslav Kerssenbrock, naj stareji sin grofa Šmising-Kerssenbrocka, poprej pruski častnik, se je odpovedal posestvom svojega očeta in je šel v Insbruk v bogoslovje. —

Iz južne Amerike. Vlada republike ekvadorske je bila zapovedala v podzimo l. 1867, da naj se povsod opravljajo molitve za srečno varstvo sv. Očeta Pija IX. Kadar je pa 13. grudna unega leta prišlo naznanilo o junaštvu papeževe vojne nad garibaldovci, je nastalo nezrečeno veselje vsega ljudstva, zlasti pa glavnega mesta Kvita, ki šteje čez 75.000 prebivavcev. Vlada je dala razglas (manifest), s katerim je vsemu ljudstvu naznanila junaštvo papeževega vojaštva nad Garibaldom. K temu je pristavila, da je dolžnost vsacega pravega katoličana, da naj preslavljuje to prečastno dogodbo. Pri ti priložnosti se je po mestu Kviti celo uro zvonilo z vsimi zvonovi. (Ne mara se bo tudi po Slovenskem o poživljeni veri, kadar bo Garibaldi ali pa kak Garibaldovič v novo tepen). In na povelje vladino je bilo od 6—10 zvečer glavno mesto razsvitlovano. (Hlas mor.) —

Novošegna kultura. Bere se prav suhoparno pisano, kakor kaj naravnega, da so v Strasburgu nove puške šas'potke poskušali. Truplo 40—50 letnega merliča so na hrastovo desko z jermeni pripeli, ga po koncu postavili in na 20 stopinj vanj strelili. — Lepa sreča k tako nežnemu čutilu „lichtfreundovske“ olike! . . . Ali je kdo, da bi mu bilo všeč, ako bi s truplom njegovega očeta, brata, otroka itd. take poskušnje delali?

Vseučilišniki v Indijani so med seboj napravili zbirko za sv. Očeta, ki je bila tako rodovitna, da je dovolj za zderžanje enega papeževega (vojaka) zvava. Ravno toliko so darovale učenke bližnje akademije „St. Mori.“ V pismu ponižne vdanosti pravi ameriška lepoupna mladina med drugim: „Prosto katoliško ljudstvo v Ameriki ne bo terpelo, da bi častitljiva glava Kristusove Cerkve kakor si bodi bila zastavljena na samovoljo, ktereга koli naroda. Nikjer nobeno ljudstvo ni zvestejši vdano Sedežu sv. Petra, nikjer niso otroci z veči ljubeznijo vdani sv. Očetu, kakor tukaj v naši Ameriki. Sv. Oče! za ta narod in sami za-se prosimo Tvojega apostolskega blagoslova, da bomo zmiraj bolj zedinjeni, ter vsi le eno ljudstvo, en sam katoliški narod . . .“ Zgleduj se, slovenska mladina, ki imaš enako lepe zmožnosti, kakor ameriška!

Družbam za vedno češenje sv. Rešnj. Telesa in olepševanje ubožnih cerkev so sv. Oče Pij IX 8. vel. serp. 1867 dovolili, da smejo skoz leto enkrat (od mal. serp. 1867 do mal. serp. 1868) tridnevnicu obhajati, ob ktere koncu smé družbini vodja dati blagoslov s popolnoma odpustki za tiste ude, kateri spoved in sv. obhajilo opravijo, v namen sv. Očeta molijo in so saj dvakrat o taki tridnevnici pri pridigi. V Pragi se je ta pobožnost opravljala od 25. do 27. aprila. —

Novo berilo iz vsih vetrov. Bogati Amerikan Penbody, protestant, je bil od sv. Očeta v Rimu prav priljudno v zaslišanje sprejet. Pri odhodu iz Rima je pet milijonov zlatov daroval ko Petrov denar. Ta Penbody je bil že poprej v Londonu za uboge daroval 6 milijonov zlatov. Bog daruj tudi njemu še pred smertjo

luč prave sv. vere! — V Lovanji je mesca svečana umerl bogat ólar, ki je ondotnemu katoliškemu vseučilišu zapustil milijon frankov. S tem je saj nekoliko nadomeštena škoda, ktero je pred nekaj leti terpelo vseučiliše, ker mu je vlada vzela vstanove za nekaj milijonov, ter je obogatila s katoliškimi dohodki vseučiliša v Lutihu, Gentu in v Bruselah, ktere mladino v neveri obogatujejo. (Blahov.) — V Londonu sta zopet dva imenitna velikaša anglikanske cerkve postala katoličana. Njun zgled bo menda nasledvala cela versta družih anglikancev. — „Laibaherica“ po „Debati“ in „Nov. Vrem.“ popisuje, kako neusmiljeno stiskanje je na absolutiškem Ruskem, da je neki 60 letin starovec prejel 50 knut, ker se je preselil, da bi svoji verski ločini zvest ostal. „Danicino“ stališe do ruskega razkolništva je znano in ni ji treba tega pojasnovati; to pa ne mara bi imela vender pristaviti, da „Laibaherica“ naj bi ne govorila o 50 „verskih knutah,“ ki jih je sama katol. „konkordatu“ in tolikrat okajfanim „mračnjakom“ že dobrih 555 naštela.

Iz Ljubljane. V poslednji seji 25. aprila je mestni zbor na predlog dr. Bleiweis-a z vsimi glasovi zoper enega samega sklenil: naj se pošlje državnemu zboru prošnja, da zaverže davek na premoženje.

— Preteklo nedeljo-večer so bili rokodelski družniki napravili v čitalnici veselo vedrilnico, v kateri je bilo posebno ginljivo in podučljivo to, kako se je bil mojster spreobernal, kateri je poprej z družimi vred zaničeval pošteno rokodelsko društvo; rokodelska družba namreč mu je bila zgubljenega, nehvaležnega, razuzdanega njegovega sina našla in spreobernala, po katerem je tako milo zdihoval že dolgo časa.

Ljubljanski mestnjanski volilni odbor

vabi in kliče častite mestnjane ljubljanske k dopolnovnim volitvam v mestni srenjski odbor. Živo jim priporoča, da naj volijo take može, ki so samostojni in nikomur v strahu, ki so pošteno vdani svojemu predragemu narodu, ki so serčni in v vsih okolišinah stanovitni, da se vselej in povsod poženejo za duhovni in telesni prid svojih somestnjanov.

Odbor serčno priporoča, da naj se vsi, prav vsi vdeležijo volitev, in da naj vsi edino in zložno volijo tiste može, ktere odbor za pripravne priporoča. — Če pa ne bo te edinosti, se bodo glasi raztresli, in dobila bo veslo ljubljanskega mesta druga stran, ktere večina je undan k žalosti sv. Očeta okna razsvitlovala, ki je tistim možem zaupnice pošiljala, kateri so za civilni zakon, za ločenje šole od cerkve itd.

Odbor sklepa s temi-le besedami:

Bodite tedaj z nami in z našo pravično rečjó; složni volite može, ki Vam jih priporočamo, in pomozite tako, da pridemo na bolje!

Za III. volilni razred

(kteri voli 11. maja dopoldne, in če ne dobijo vsi štirje potrebnega (čezpolovičnega) števila glasov, se voli še enkrat popoldne) priporočamo:

gospoda dr. **Janeza Ahačiča**, hišnega posestnika,
 „ prof. dr. **Janeza Bleiweisa**, hišnega posestnika,
 „ **Mihela Pakiča**, hišnega posestnika,
 „ **Blaža Vrhovca**, hišnega posestnika.

Za II. volilni razred

(kteri voli 12. maja, — druga volitev, če bo treba, 13. maja) priporočamo:
 gospoda **Jožefa Zupana**, korarja in mestnega fajmoštra,
 „ dr. **Jerneja Zupanca**, notarja,
 „ **Gustava Tönniesa**, hišnega posestnika.

Za I. volilni razred

(kteri voli 14. maja, — druga volitev, če bo treba, 15. maja) priporočamo:
 gospoda **Pavla Auerja**, hišnega posestnika,
 „ **Jožefa Blaznika**, hišnega posestnika,
 „ **Franca Rösmana**, hišnega posestnika,
 „ **Franc X. Souvana**, hišnega posestnika.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Gosp. Jan. Dolinar, duh. pom. v Šmarii, gre za namestovavca v lok. Kopanj. Umerl je 26. t. m. gosp. Ant. Žakelj, duh. pom. pri sv. Duhu. R. I. P.

V lavantinski škofii. Prestavljeni so čč. gg.: Jož. Čuček, korvikar, je postal fajm. v Jarenini; Jožef Soler, farni vikar v Celji, kurat pri sv. Venceslavu; Fr. Ogradi za vikarja v Celji. — Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Šim. Gaber k sv. Martinu pri Slovengr.; And. Urek v Sladko goro; Juri Šabot v Hajdino; And. Šparovec k sv. Petru pri Mariboru; Jož. Kukovec k Mali nedelji; Jan. Ramor v Cirkovce; Mat. Fideršek v Marenberg; Jan. Jakopina k sv. Janžu pri Dravbr.; Vinc. Kolar v Tinje; Fr. Arnuš k sv. Janžu na Drav. polji; Juri Čurin k sv. Križu pri Ljutom.; Janez Hajšek k sv. Kunigundi na Poh.; Šim. Rak na Planino; Jož. Zadravec v Kalobje; Jan. Simonič k sv. Lovrencu v Puščavi; Andrej Vodeb k sv. Vidu pri Ponikvi; Mih. Vavpotič v Luče; Juri Klančnik k sv. Jurju na Taborji; Fr. Smrečnik v Slivnico; Rajm. Repotočnik v Sromlje; Fil. Vihar k vsm Svetim; Fr. Švarc v šent-Jurje v Slov. gor.; Ant. Pučko k sv. Ilnu v Sl. gor.; Jak. Terstenjak tudi tje za pomočnika. — Umeria sta gg. Fr. Zimerman v pokoju, in Gašp. Kamnatnik, kapl. pri sv. Kuneg. na Pohorji. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Bohina — iz vsih treh duhovnij pastirji in čede 100 gl. a. v.; vsi prosijo blagosl. sv. Očeta. — Iz Hotederšice: Pri tridnev. nabranih 5 gl. s prošnjo: „Bog daj pravo vno in stanovit. v storjenih sklepih!“ Fr. Rihar 1 terdnj. s prist.: „Bog daj zdravje in blagsl. k težav. poč.“ M. Rihar 1 gl. sr.; pr. blagsl. za srečno smertno uro. Urša Turk 1 gl., Ana Turk 25 kr. sr. — Iz Metlike 6 gld. — Iz Čavina nad Kamnjem: Neža Brus 1 gl., prosi sv. blagoslova za srečno zadnjo uro; Ivan Vidmar 2 dvajset., se priporoča prošnji sv. Očeta za odvernitev dušnih in telesnih sovražnikov in za srečno zadnjo uro; M. V. 2 dvajset., prosi blagoslova za dušni blagor cele družine in srečno zadnjo uro; Janez V. šolar 25 kr. sr., prosi blagoslova za dušne in telesne potrebe. — Iz Dol 6 gl. — Prebivavci Dragarske fare v ribniški dekaniji darujejo sv. Očetu 14 gld. s serčno zahvalo za lepo in z odpustiki obdarovano tridnevnicu, prosijo za blagoslov in se jim v molitev priporočajo. — Urša Kolenc 2 gl., prosi blagosl. za odpušenje grehov in srečno zadnjo uro; † Martin in † Karol Kolenc 4 gl., priporočena v molitev za odpušenje grehov. — M. R. 1 gl. st. d. v sr., prosi blagsl. za dušno in telesno zdravje in za dušni mir ranjc. očeta. — (Ostalo prih.)